

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการเพิ่มประสิทธิภาพของงานนั้น กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานนั้นได้รับประโยชน์สูงสุด จึงได้มีการนำเอาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระยะสั้นมาให้กับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งนับว่าเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมอย่างมากในการพัฒนาบุคลากรประจำการให้มีความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติที่ดีให้เพิ่มขึ้น โดยอยู่ในรูปของโครงการประชุม ทั้งนี้อาจมีได้หลายรูปแบบ คือโครงการประชุมแบบสัมมนา โครงการประชุมปฏิบัติการ โครงการฝึกอบรม หรือโครงการประชุมแบบซิมโปเซียม (1 : 58-59) เพื่อให้โครงการนั้นดำเนินไปจนบรรลุจุดประสงค์ โครงการทุกแบบหรือทุกโครงการมีสิ่งหนึ่งที่ต้องใช้ร่วมกันคือทรัพยากร อาจอยู่ในรูป คน เงิน วัสดุ-อุปกรณ์ การบริหาร ฯลฯ แต่ขอเท็จจริงในปัจจุบันนี้มีอยู่ว่า ทรัพยากรมักมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยด้วยแล้ว จำนวนโครงการขอมมีมากขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องทำให้โครงการต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จคู่กับเงินลงทุนและทรัพยากร นับว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ดังนั้นจึงมีการนำเอาเทคนิคการประเมินโครงการมาใช้กันมากขึ้นในปัจจุบัน เพื่อจะได้ทราบว่า โครงการที่ดำเนินมาแล้วหรือกำลังดำเนินอยู่มีจุดเด่นจุดด้อยอะไร และมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ สมควรจะดำเนินโครงการต่อไปโดยปรับปรุงในส่วนใดบ้าง หรือล้มเลิกโครงการ การประเมินโครงการจะนำไปสู่การปรับปรุงโครงการอันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพสูง

การประเมินโครงการโดยทั่วไปที่ปฏิบัติกันอยู่นั้น มักจะกระทำในรูปของการศึกษาพิจารณาแต่เพียงว่า โครงการนั้นปฏิบัติสำเร็จตรงเป้าหมาย (Target) ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นการวัดผลผลิต (Output) ของโครงการเท่านั้น ความจริงแล้วการศึกษาเพียงเป้าหมาย ผลผลิตของโครงการเพียงเท่านั้นเป็นการศึกษา

โครงการอย่างฉิวเฉียด (2 : 78) เรื่องนี้ ครอนบาช (Cronbach) และสคริฟเวน (Scriven) มีความเห็นคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีความเห็นว่าการประเมินค่านั้นไม่ควรเน้นหนักที่ประเมินตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้เท่านั้น ควรจะประเมินผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะที่เป็นความสำคัญอย่างมากในการที่จะศึกษา "ธรรมชาติของความผิดพลาด (The Nature of Mistake) " จึงไม่เป็นเพียงแต่ทราบผลทั่ว ๆ ไปเท่านั้น สคริฟเวน (Scriven) ได้กล่าวว่า "การประเมินโครงการ โดยยึดแต่จุดมุ่งหมายเป็นหลักแล้ว เป็นการประเมินผลสรุปที่ไม่คุ้มค่า เพราะเป็นวิธีการที่บอกสภาพของปัญหาเท่านั้น" (3 : 16)

ดังนั้นในการพิจารณาการประเมินโครงการนั้น ควรพิจารณาทั้งระบบโครงการ หรือการจัดดำเนินโครงการตั้งแต่รูปแบบ การบริหารโครงการ ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งน่าจะเป็นการพิจารณาโครงการที่ให้คำตอบที่เหมาะสมกว่า และกว้างขวางขึ้นกว่าการพิจารณาคงกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะพิจารณาโครงการในด้านไหนก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นได้ก็คือ เกณฑ์ ซึ่งจะเป็นดัชนีหรือเครื่องชี้ถึงความคุ้มค่าหรือคุณค่าที่ดำเนินการไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจเกี่ยวกับเรื่อง เกณฑ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการประชุมปฏิบัติการ เพราะเหตุว่าโครงการประชุมปฏิบัติการเป็นเทคนิคและกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญคือ เมื่อผู้เข้าโครงการประชุมตามโครงการประชุมแล้ว สามารถทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความสัมพันธ์กับบูรณงานมากขึ้น และในปัจจุบันนี้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน กำลังให้ความสนใจและตื่นตัวอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน และระดับประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น การพัฒนาเกณฑ์จึงต้องรีบจัดกระทำเพื่อให้ผู้บริหาร เจ้าของโครงการ และนักประเมิน ได้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับตัดสินใจคุณค่า และตอบคำถามที่ว่าโครงการนั้นคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ สำหรับการพัฒนากลยุทธ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการนั้น จากการค้นคว้าตามแหล่งต่าง ๆ ยังไม่พบว่าใครมีผู้ใดทำไว้ก่อน ผู้วิจัยจึงได้สนใจทำการศึกษาเพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการประชุมปฏิบัติการ ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

โดยอาศัยการฝึกปฏิบัติในระหว่างการประชุมนั้นเป็นสิ่งสำคัญ และยังสามารถจะรู้ได้ว่า ผู้เข้ารับการประชุมทำได้ตามที่อบรมหรือไม่ และโครงการประชุมปฏิบัติการยังได้รับความนิยมนักมากในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น (1 : 58)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการประชุมปฏิบัติการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ จำกัดเฉพาะการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ทั้งนี้ไม่รวมถึงการติดตามผล (Follow-up)
2. เกณฑ์พัฒนาขึ้นนี้ เป็นเกณฑ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการประชุมปฏิบัติการทางคานการศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เกณฑ์การประเมินการจัดดำเนินโครงการนี้ พัฒนาขึ้นตามโครงสร้างการจัดดำเนินโครงการประชุมปฏิบัติการ
2. เกณฑ์พัฒนาขึ้นนี้ จะถือว่าเป็นเกณฑ์ที่ใช้ได้ก็ต่อเมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันอย่างน้อยร้อยละ 80 หรือ ค่ามัธยิมเลขคณิตไม่ต่ำกว่า 3.5 จากระบบ 5 แต้ม
3. กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม และ/หรือ ให้สัมภาษณ์ด้วยความจริงใจและเต็มใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โครงการประชุมปฏิบัติการ หมายถึง โครงการอบรม/สัมมนา/ประชุมปฏิบัติการทางการศึกษา ที่เน้นให้ผู้เชี่ยวชาญโครงการศึกษา เป็นรายบุคคล พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหา

		ของตนเองได้โดยความช่วยเหลือของสมาชิก ในกลุ่มและวิทยากร
เกณฑ์	หมายถึง	สิ่งที่มีใช้ตัดสินคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้ โดยอยู่ใน รูปขั้วว่าเกณฑ์ทางพฤติกรรมขั้นต่ำ ของโครงการ ประชุมปฏิบัติการ ซึ่งแสดง เป็นค่ามัธยฐานเฉลี่ย หรือค่าอธิบายพฤติกรรมนั้น
เกณฑ์/แนวทางการประเมิน	หมายถึง	เกณฑ์ และ /หรือ แนวทางการประเมินโครงการ ประชุมปฏิบัติการ
จุดมุ่งหมาย	หมายถึง	สิ่งที่ต้องการให้โครงการประชุมปฏิบัติการ เป็น ไปในระยะสั้น และเฉพาะกิจกรรมหนึ่ง ๆ ของ โครงการประชุมปฏิบัติการ และสามารถกำหนด เป็นพฤติกรรมที่วัดได้
วัตถุประสงค์	หมายถึง	สิ่งที่ต้องการให้โครงการประชุมปฏิบัติการ เป็น ไปในระยะยาว และครอบคลุมโครงการประชุม ปฏิบัติการทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อจะได้นำเกณฑ์นี้ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับประเมินโครงการอื่น ๆ
สำหรับผู้บริหาร เจ้าของโครงการ นักประเมิน
2. สามารถที่จะมีเกณฑ์ที่บ่งบอก หรือ ระบุถึงความทุ่มเทในการจัดดำเนิน
โครงการประชุมปฏิบัติการ
3. ทำให้วิธีการประเมินโครงการประชุมปฏิบัติการทางการศึกษาที่มีความ
เป็นระบบมากขึ้น